

De italienska arbetarnas ockupation av fabrikerna

Alibrando Giovanetti

1925

Några ord om Giovanetti.

Giovanetti är en av de mest aktiva och intelligenta bland syndikalismens förkämpar i Italien. Han är 46 år gammal, men han har ännu icke gjort hälften av det arbete han har att fylla inom arbetarerörelsen. Redan vid tjugoårsåldern var han känd som organisatör för Arbetarebörser i sin födelsestad Terni, en stor fabriksstad i närheten av Rom med stora fabriker som tillhörde staten.

I Italien finns det ett gammalt republikanskt parti med gamla traditioner. Det har en viss social anstrykning och eftersom vi ha en monarki, så finns det alltid möjlighet för att se det revolutionärt verksamt. I en del distrikt finns det många arbetare som äro republikaner.

Det republikanska partiet började att förlora sitt inflytande och sin revolutionära karaktär efter den den socialistiska propagandan påbörjades i Italien, vilken i förbigående sagt började med Bakunin, Malatesta, Cafiero, Covelli och andra. Denna socialistiska propaganda framträdde som anarkistisk socialism. Det var tillräckligt att förklara sig vara anarkist för att betraktas som socialist och tvärtom. Senare kom en delning mellan de "legalitära" socialisterna (socialdemokraterna, övers. anm.) och de libertära anarkisterna. Den inträffade 1892.

Giovanetti, som till en början var republikan, avancerade snart till socialist; han blev legalitär socialist. Men det vara icke länge. Efter 1900 började den legalitära socialismen att avsätta dålig frukt till följd av att den började samarbeta med regeringen. Giovanetti blev nu Sorelian; han blev syndikalist. Och när senare de socialistiska politikerna inom den fackliga rörelsen började att tala om organisationernas parlamentariska kamp, trädde Giovanetti i breschen för antiparlamentarismen. Han blev således en syndikalistisk libertär utan att ha varit anarkist.

Giovanetti är även i ideologiskt avseende en av syndikalismens mest beprövade förkämpar. Han är journalist, skriftställare, talare, polemiker och framförallt kännare av alla tekniska problem med hänsyn till de fackliga striderna såväl de industriella som de agrikulturella. Han har varit sekreterare vid flera industriella och agrikulturella arbetarebörser och alltid fyllt sitt värv med stor kompetens. Under kriget befann han sig i fängelset och i koncentrationslägren liksom den som skriver dessa rader. Han fattade på sin tid genast den oförenliga motsättningen mellan Moskwa och syndikalismen. Jag tillåter mig också att erinra om, att han var ordförande vid kongressen i Berlin, där vår international konstituerades.

Under fabriksockupationen intog han en mycket ansvarsfull post i Milano. Ingen är därför mera skickad än han att tala om denna stolta period i det italienska proletariats historia.

Armando Borghi.

Fabriksockupationen 1920.

De italienska arbetarnas ockupering av fabrikerna inom metallindustrin år 1920 kom icke till stånd utan en omfattande moralisk och psykologisk förberedelse. *Unione Sindicale Italiana*, som i det följande förkortats till U. S. I. (Italiens Syndikalistiska Union) hade verkat för spridandet av denna idé sedan 1919, d. v. s. alltsedan arbetarrörelsen åter kunde upptaga sin verksamhet efter kriget. Tack vare den anda av missnöje, som gjorde sig gällande, kunde U. S. I:s propaganda vinna utbredning, och vid varje tillfälle, såväl under de begränsade fackliga som de allmänna konflikterna, försummade U. S. I. aldrig att påpeka nödvändigheten av att den passiva strejken måste förvandlas till ett besittningstagande av fabrikerna.

De nödvändiga följderna av denna agitation läto icke länge vänta på sig.

Vid de strider, som omedelbart efter kriget bröto ut överallt inom jordbruket, i synnerhet i södra Italien, voro jordbruksarbetarna de första som förvandlade den passiva strejken till ett aktivt besittningstagande av jorden. Hade icke de som agiterat för "befrielsekriget" lovat jorden till jordens brukare, till de egendomslösa bönderna?

På det industriella området möta vi den första aktionen i denna anda i Sestri Ponente, i Sampierda-Rena och i Trient. Det var de till U. S. I. anslutna metallarbetarna, som utan tvekan voro de första att följa jordbruksarbetarnas exempel.

I vår tidning, "Guerra di classe" (Klasskampen), skrevo vi den 6 mars 1920 följande om dessa händelser i det liguriska metallindustriområdet:

"Besittningstagandet av fabrikerna inom metallindustrin i Sestri Ponente och Sampierda-Rena har åstadkommit mycket oväsen. Alla myndigheter ha blivit upprörda över det. Arbetarnas huvudsakliga syfte var att tvinga arbetsköparna att reflektera över följderna av en lång lockout, en lockout, som arbetarnas stora massa kämpade emot. Detta syfte uppnåddes. Det andra syftet för arbetarnas aktion var demonstrativt. Arbetarna ville ådagalägga sin egen tekniska mogenhet genom att visa, att de kunde organisera och dirigera de största och modernaste industriella etablissemang i alla de olika produktionsprocesserna. För att uppnå detta syfte var det nödvändigt att intränga i de industriella företagen, och det enda sättet att intränga i dem var att icke lämna dem. Denna demonstration av arbetarna i Ligurien, som framkallade stor hänförelse bland alla arbetare i Italien, var icke ett spel av slumpen. Men om det icke fattades något av den nödvändiga andan för att utföra detta experiment, så fattades det däremot den nödvändiga tiden för att bringa full ordning i fabrikernas inre organisation på grund av den hastighet, varmed händelserna följde varandra.

På grund av det föreliggande tvångsläget blevo de tekniska ledarna inom varje bransch inom industrin i hast utnämnda. Det togs härvid hänsyn till de rent tekniska förtjänsterna, så att de kompetentaste arbetarna kallades till arbetsledare.

Hur bedrevs nu arbetet? Jo, arbetet gick raskt undan, och med vilken glädje och disciplin arbetade icke varje arbetare, så snart han inträtt i fabriken! Denna rörelse var ett förebud, som icke blev efterföljt och icke kunde bli det i detta ögonblick, men det gav ett praktiskt exempel i en tid, då exemplet hade en starkt suggererande verkan. Efter tvenne dagar jagade det kungliga gardet arbetarna från fabrikerna, vilket medförde tragiska konflikter. I det stora järnverket de Campi räckte ockupationen fyra dagar. Under denna tid låg produktionen i de olika avdelningarna över det som eljest var genomsnitt, detta till trots för arbetsköparnas upprepade försök att få produktionen att avstanna genom att stoppa den elektriska strömmen."

Vi tro också, att det kan vara nyttigt att anföra följande ur en artikel av Armando Borghi i "Guerra di Classe" den 28 februari 1920, omedelbart efter de händelser, varom vi talat. Den publicerades under rubriken: "Till fabrikerna! Till fabrikerna!":

"De sista dagarna ha varit späckade med händelser av den allra största betydelse. Under ett helt år ha vi i Italien använt varje tillfälle för att förmå arbetaremassorna att bryta med den gamla kampen för tillfälliga förbättringar och moraliska segrar för att med jättesteg gå mot en revolutionär lösning genom besittningstagandet av fabrikerna. Massan har verkligen blivit ytterst radikal, det vill helt enkelt säga, att den förstår nödvändigheten av att angripa samhällets grundval, som är kapitalismen.

Ockuperandet av fabrikerna är numera den dominerande idén hos massan, och man kan vara övertygad om, att en revolution i Italien endast kan komma att utveckla sig på grundval av denna frigörande princip. Under mer än sex månader har man nu fört kampen mot dyrtiden: massan har stormat varulagren, och den har gjort Arbetarebörserna till centrum för sin primitiva kommunism. Under generalstrejken i Mantova gjorde massan Arbetarbörsen till sitt huvudkvarter. Vid lockouten i Ligurien lämnade arbetarna icke fabrikerna och började producera för egen räkning. För ögonblicket befinna vi oss ännu under dessa händelsers agitatoriska inflytande. Men när det kungliga gardet och karabinjärerna med vapen i händerna befria fabrikerna för att överlämna dem åt kapitalisterna, när arbetarna i sin revolt icke längre stanna vid att draga sig tillbaka utan förskansa sig på taken för att försvara fabrikerna med de vapen de fått av soldaterna, så får man icke beskylla massan för brist på målmedvetenhet, om den expropriativa revolutionen skulle misslyckas, men väl på odugligheten hos de så kallade revolutionära partierna, som svika sina löften och de förhoppningar massan satt till dem. Den bergbestigning, som företagits av proletariatet i Sestri

Ponente, har icke fört det till toppen, men den har fört det närmare målet. Man stiger icke åter ned från denna höjd och man utplånar icke åter det intryck detta avantgarde åstadkommit. Arbetarna ha åter börjat arbetet för arbetsköparna, därför att kapitalets väl beväpnade minoritet har segrat; men i morgon börjar kampen åter på nytt vid den punkt, där händelserna vid Sestri-Ponente avbröt den, på samma sätt som händelserna vid Sestri-Ponente började på den punkt, där kampen vid Mantova slutade.

Böra vi under dessa omständigheter anklaga dessa rörelser för att vara olämpliga, därför att de icke lyckades hemföra segern och därför att de icke voro annat än begynnelsen till en ny fas i arbetarnas kamp? Det överlämna vi åt syndikalismens fiender. Vi för vår del fråga: "Har aktionen vid Sestri Ponente varit olämplig, därför att den förblivit isolerad?" Nej, dessa händelser ha kommit den ena efter den andra runt hela Italien och har visat att det italienska proletariatet har nått en viss utveckling i klasskampen, har nått en bestämd grad av revolutionär mogenhet. Antingen är detta en situation, som bör sätta alla dem i verksamhet, som verkligen vilja revolutionen; eller också är det en situation, som, såsom "Avanti" skrev, generar de reformistiska organisationerna, och då bör man erkänna, att man icke vill revolutionen.

Vi måste ständigt ropa till arbetarna vid Sestri, i Campi, i Ligurien etc.: "Framåt, och ständigt framåt, kamrater!" Revolutionärerna av 1789 ropade: Till Bastiljen! Våra dagars proletariat måste ropa: Till fabriker!

Den stora kampen mellan arbetare och arbetsköpare inom metallindustrin föregicks av långa förhandlingar innan den kulminerade i rörelsen av september 1920. U. S. I. höll sig avsiktligt utanför dessa akademiska debatter och diplomatiska manövrer och överlämnade dem åt de reformistiska och de katolska fackorganisationerna. De syndikat inom metallindustrin, som tillhörde U. S. I., avgåvo en deklaration, när arbetsköparna underhandlade med de andra organisationerna om arbetsvillkoren, vars huvudsakliga innehåll var följande:

"I betraktande av att det nuvarande systemet icke är baserat på det gemensamma intresset, utan på det individuella, och att detta är upphovet till oroligheterna på samhällslivets ekonomiska och politiska områden, kunna arbetarna följaktligen icke åtaga sig något som helst ansvar för konjunkturskiftningarna inom industrien, och de kunna icke på sina axlar lasta bördan av den situation, som hotar den industriella bourgeoisien, vilken betraktar arbetaren som en handelsvara och icke som en människa, som har rätt till livet och njutandet av sitt arbetes frukter."

Efter denna förklaring vägrade U. S. I. att ingripa i de ändlösa och fåfänga debatterna i denna fråga om de industriella förhållandena, vilka, verkliga eller konstlade, arbetsköparna alltid ha möjlighet att förfälska, som de ofta göra, såväl inför arbetarna som inför staten, något man kunnat konstatera vid flerfaldiga tillfällen.

Den viktigaste uppgiften U. S. I. påtagit sig med avseende på den stora klassrörelse, som vi skola analysera, var att gå i spetsen för densamma för att kunna leda den till en revolutionär lösning som stod i samklang med den revolutionära situationen i Italien. Arbetsköparna hade redan ådagalagt sin avsikt att framkalla strid med proletariatet för att få en förevändning till att krossa det under tyngden av en hänsynslös reaktion. Allt detta stod fullkomligt klart för U. S. I., och denna organisation sökte alarmera arbetarklassen genom ett manifest, som utsändes av dess metallarbetarefederation, i vilket det bland annat förklarades:

"Man vill upprätthålla varupriserna och samtidigt pressa ned arbetarnas löner för att kunna kasta proletariatet tillbaka och underkasta det arbetsköparväldets obegränsade despotism."

I ett annat manifest, som likaledes utkastats av U. S. I:s metallarbetarefederation, varnade man proletariatet och slutade:

"Hållen eder beredda till den strid, som är oundviklig; samlen eder alla kring den revolutionära fanan!"

Striden var överhängande på grund av den oförsonlighet som ådagalades av arbetsköparnas sammanslutningar; och medan de andra arbetareorganisationerna sökte finna en fredlig lösning, sökte U. S. I. att hos arbetaremassorna väcka till liv tanken på arbetarnas erövring av fabrikerna.

Medan det reformistiska metallarbetareförbundet sökte att begränsa striden till användandet av obstruktion i arbetet (ett otillräckligt medel i betraktande av stridens omfattning), sökte U. S. I:s organisationer att ge striden en mera energisk karaktär och motsatte sig redan nu tanken på att använda obstruktion och förordade strejk i fabrikerna och ockupation av desamma. På en nationell konferens i Spezia den 17 augusti, sedan varje försök från reformisternas sida att ge striden en fredlig lösning misslyckats, antogs följande resolution:

”Då strejken icke i den nuvarande situationen är ett lämpligt vapen gent emot industriidkarna, som ha intresse av att paralysera proletariats energi; då tillämpandet av obstruktion stöter på stora praktiska svårigheter och då man för att göra energisk front mot arbetsköparnas motstånd måste tillgripa alla medel och framför allt en ockupation av fabrikerna, som överallt genomföres samtidigt, beslutas att bland metallindustriens arbetaremassor framhålla användandet av det senare kampmedlet såsom önskvärt.”

Efter denna konferens offentliggjordes ett annat manifest. Vi återgiva här de viktigaste punkterna just beträffande frågan om obstruktion:

”Inför arbetsköparnas oförsonlighet och motstånd synes oss denna kampform (obstruktion) otillräcklig, då den kan dra ut på tiden i det oändliga, bringa massorna att misströsta, försvaga deras kampanda, utan att man lyckas att effektivt träffa arbetsköparna. Obstruktionen kan driva arbetsköparna att tillgripa en begränsad eller allmän lockout, vilket kommer att försvåra arbetarnas ockupation av fabrikerna, enär man med hjälp av bajonetter och det kungliga gardet kan förhindra dem att inträda i fabrikerna, när de väl en gång befinna sig utanför.”

U. S. I. hade förutsett allt i detalj. I verkligheten proklamerade några företag lockout, och om arbetarna icke varit beredda att förhindra den allmänna lockouten genom att icke lämna fabrikerna, så skulle besittningstagandet av desamma ha blivit en omöjlighet.

En annan passus av U. S. I:s manifest hade följande lydelse:

”Ockupationen av fabrikerna måste försiggå samtidigt, innan arbetarna blivit jagade därifrån och fabrikerna måste försvaras med alla medel, som stå den organiserade arbetareklassen till buds. Vi äro beslutna att inträda i kampen tillsammans med arbetarna inom de andra industrierna och inom jordbruket. Det måste därför vara de andra organisationernas plikt att taga ställning och hålla sig beredda till den avgörande kampen.”

På detta sätt sökte U. S. I. att mana till strid, medan den reformistiska landsorganisationen till och med var böjd att avstå från obstruktionen för att återupptaga förhandlingarna med arbetsköparnas organisationer.

Men proletariats kampanda stod över de reformistiska ledarnas, och alla proletariats föregående strider efter kriget visade oundvikligheten av slutlig strid med ett syfte som övergick alla de andra.

Den 20 augusti började metallarbetarna i hela Italien sin obstruktion i fabrikerna i enlighet med de reformistiska organisationernas beslut. Arbetarna skulle begränsa produktionen till att producera en varumängd som motsvarade deras löner. Men på tillrådan av U. S. I. förminskade arbetarna produktionen med ända till 80 procent för att därigenom ge striden en radikalare lösning och driva även de mindre beslutsamma av arbetarna med till en slutlig ockupation av fabrikerna.

Det var i samma ögonblick som en delegation från U. S. I. av arbetsministern kallades till Rom för att man åter skulle försöka få till stånd förhandlingar mellan arbetarna och arbetsköparna för stridens inställande. Men delegationen från U. S. I. förklarade sig varken kunna återkalla de redan fattade besluten eller avstå från arbetarnas syfte att ockupera fabrikerna. Under samma dagar påbörjade arbetarna i själva verket en ockupation av flera hundra fabriker inom metallindustrien. Denna ockupationsrörelse blev allmän till den 1 september, samma

dag som Buozzi, sekreteraren för det reformistiska metallarbetareförbundet förklarade för arbetsministern och ordföranden i arbetssköparnas organisation att hans organisation var beredd att avstå från obstructionen, om man ville återuppta förhandlingarna för en fredlig lösning. Men arbetarna hade redan avgjort frågan genom att följa de råd, som givits och de beslut, som fattats av U. S. I. Den reformistiska landsorganisationen och de politiker, som försvarade densamma, voro slagna.

Röda och svarta fanor svajade dessa dagar från fabriksskorstenarna på hundratals fabriker, från skeppsvarv, från järnbruk och alla slags etablissemang inom metallindustrin.

I arbetarnas medvetande flammade den lysande idén om en ny social epok. Det var ett avgörande ögonblick, då det gällde att välja mellan en djärv marsch framåt eller ett tillintetgörande återtåg. Massan var beredd. En beslutsam revolutionär minoritet var beredd att göra sin plikt. De reformistiska politikerna voro i stånd att åstadkomma skada, ty de talade ständigt om revolutionen och voro därför i stånd att vilseleda massorna och gäcka deras förhoppningar. Allt stod nu på spel. Vem skulle komma att segra?

U. S. I. var fast besluten att fullfölja förverkligandet av proletariats gemensamma förhoppningar och stoppade icke sin verksamhet inför det faktum, att fabriker blev ockuperade.

Den andra september, andra dagen efter den allmänna ockupationen av fabriker, avhöll U. S. I:s representantskap (Comité Général) ett sammanträde i Milano. Man utfärdade här en appell till industriarbetarna och uppmanade dem till en avgörande kamp mot bourgeoisien genom att taga i besittning fabriker, jorden och gruvorna.

Denna appell mottogs med entusiasm av massorna, som ville göra slut på den borgerliga regimen. På flera platser utbreddes sig ockupationsrörelsen ett par dagar därefter till gruvorna, de kemiska fabriker och textilindustrin, ja, man satte sig till och med i besittning av jorden. Andan hos massorna var glödande. Man ville gå till en definitiv uppgörelse. Den reformistiska landsorganisationens ledare kunde icke undandraga sig trycket från arbetaremassorna, som voro starkt gripna av tanken på att skrida till en omedelbar expropriation. Denna organisation måste bekväma sig till att inkalla sitt representatskap till den 10-11 september för fattandet av ett avgörande beslut. U. S. I. lät för sin del icke ett ögonblick verksamheten avstanna för utbredandet av ockupationsrörelsen inom alla industrigrenar. En konferens inkallades till den 7 september i Sampierda-Rena (vid Genua), till vilken alla fackliga organisationer inom det liguriska distriktet, som övervägande är ett industridistrikt, blevo inbjudna att sända representanter, även om de icke tillhörde U. S. I. Man ville därigenom draga med de utanför U. S. I. stående organisationerna och undandraga dem inflytandet från de reformistiska ledarna. Konferensen kom till stånd. Järnvägsmännen, hamnarbetarna och sjömännen deltog. Den tanke som dominerade denna konferens var, att man måste lämna detta sammanträde beslutna om att genomföra en ockupation av de viktigaste hamnarna, såsom Genua, Spezia, Savona etc., samt likaledes taga i besittning järnvägarna, transportväsendet och andra offentliga och privata tjänster.

Ledarna för de reformistiska organisationerna förstodo nu, att en sådan aktion, igångsatt utan deras medverkan, skulle försätta dem i en egendomlig ställning, då deras auktoritet blivit fullständigt underkänd. Men framför allt hade den reformistiska landsorganisationen blivit ställd inför ett fullbordat faktum, utan att den haft tillfälle att utöva sin sövande kontroll. Följaktligen ansåg man det från detta håll vara nödvändigt att delta i konferensen i Sampierda-Rena, som organiserats av U. S. I. Reformisterna sände således dit sina representanter, naturligtvis i syfte att paralysera arbetarnas vilja till aktion. Dessa representanter voro Colombino (en av sekreterarna i den reformistiska metallarbetarefederationen) och Garino (en s. k. libertär metallarbetare, som var oenig med största delen av syndikalisterna och anarkisterna i sin stad).

Dessa tvenne representanter försäkrade, att den reformistiska landsorganisationen vid sitt sammanträde i Milano den 10 september skulle komma att föreslå utbredandet av ockupationsrörelsen till alla industri- och produktionsgrenar inom hela Italien, och att man, för att icke genom en lokal aktion förstöra den allmänna nationella rörelsen, som i ett givet ögonblick skulle lössläppa den proletära revolutionen över hela den italienska halvön, måste vänta ännu några dagar med varje aktion. För att allt skulle gå väl fick man icke lov att vidtaga några förhastade åtgärder.

Dessa föreställningar och löften förmådde övertyga majoriteten på konferensen i Sampierda-Rena, så mycket mera som de formulerades av en revolutionär kamrat, Garino, som utan varje tvivel själv var övertygad om ärligheten i de reformistiska chefernas löften. Konferensen beslutade därför att uppskjuta aktionen och avvakta

resultatet av den reformistiska landsorganisationens sammanträde. Man försäkrade oss för övrigt, att såväl U. S. I. som järnvägsmännen och transportarbetarna etc. skulle bli inbjudna till mötet i Milano.

Den som nedskriver dessa rader förblev emellertid skeptisk med avseende på de reformistiska ledarnas avsikter, medan man samtidigt visste att arbetaremassorna, även de i den reformistiska landsorganisationen, voro med U. S. I. för en expropriativ aktion. Flera kamrater anade, liksom jag, oråd, men i betraktande av att vår konferens endast bestod av organisationer anslutna till U. S. I. och av fruktan för att kompromettera den nationella rörelsen genom en mera lokal upprorsrörelse i Ligurien beslutade majoriteten av representanterna att acceptera förslaget från den reformistiska landsorganisationen, framlagt av Colombino och Garino: att avvakta de beslut, som skulle fattas på mötet den 10-11 september i Milano.

Emellertid lät U. S. I. icke söva sig av löftena från reformisterna. Under avvaktande av beslutet i Milano fortsatte vår organisation sin revolutionära propaganda för expropriation. Den 10 september kom och - den reformistiska landsorganisationens representantskap avhöll sitt sammanträde bakom låsta dörrar, och U. S. I. såväl som övriga organisationer, som icke voro anslutna till den reformistiska landsorganisationen blevo uteslagna från överläggningarna.

U. S. I. utfärdade då en appell till alla fackliga centralorganisationer och de politiska arbetarpartiernas styrelser om att samlas till en konferens i Milano den 12 september för att överlägga om situationen. Vi för vår del visste, att man måste handla och handla snabbt, ty nu gällde det liv eller död för proletariatet.

U. S. I., som var den organisation som var starkast engagerad i den pågående striden, lämnades helt åsido och fick icke tillträde till reformisternas förhandlingar, långt mindre deltaga i besluten. En representant reste sig och föreslog, att man skulle lämna tillträde åt vår organisation; det var sekreteraren för spårvägsmännen. Men cheferna för den reformistiska landsorganisationen motsatte sig envist förslaget.

Man hade givit detta sammanträde en mycket högtidlig prägel. Det hölls i stadshuset i Milano, vilket befann sig i det socialistiska partiets händer. Pressen hade gjort mycket väsen av sammanträdet, från vilket man väntade lösenordet, antingen för att gå till anfall, eller för att dra sig tillbaka. och det var utan tvivel för att så mycket bättre kunna organisera återtåget, som man uteslöt U. S. I. Vid sammanträdet voro endast närvarande reformistiska fackföreningsledare och representanter för de politiska arbetarpartierna, sådana som Turati och Modigliani etc.

Redan vid mindre allvarliga situationer har man brukat att sammankalla gemensamma konferenser, fastän man ännu inte talade om enhetsfront (de från Moskva). Men denna gång förhindrade de politiska cheferna en dylik samverkan. De socialistiska cheferna voro där, även de som i dag kalla sig kommunister, vilka då alla voro samlade i ett enda stort parti, men dessa chefer ville nu, som vid tidigare tillfällen, ingen samverkan varken med anarkisterna eller U. S. I. Där nu Turati kunde predika lugn och uppgivelse, kunde icke Malatesta få tillträde för att mana till kamp, och där de fackliga reformisternas chef, d'Aragona, saboterade den beslutsamma viljan till handling, där kunde icke representanterna från U. S. I. få tillfälle att ropa sitt: framåt.

Sekreteraren för det reformistiska metallarbetareförbundet uttalade sig för utbredandet av den insurrektionella rörelsen som en logisk följd av den tillspetsade ställningen inom metallindustrin. De krav som från början uppställts av metallarbetarna betydde ingenting i dag. Även om arbetsköparna inför den hotande revolutionära situationen nu voro villiga att ge arbetarna tre gånger så mycket som de begärt, så fick man icke fegt dra sig tillbaka för att fortsätta striden. Även en annan sekreterare för ett av de reformistiska förbunden förklarade, att hans organisation var beredd att gå med för en avgörande strid. Colombino, en av de mest framträdande ledarna för de reformistiska organisationerna, måste erkänna, att löneförbättringar icke längre kunde tillfredsställa arbetarnas krav. Arbetarna, som ockuperat fabrikerna, voro beslutna om att försvara dem. Och den reformistiske deputeraden Modigliani förklarade att "situationen är till den grad revolutionär, att det icke längre är möjligt att återupprätta den kapitalistiska regimen."

Men efter dessa anföranden följde olyckligtvis en ultrakonservativ aktion från flertalet av de reformistiska ledarna och de socialistiska deputeraderna, vilka alla voro ense om att sluta upp kring den beryktade klausulen

om ”erkännandet av principen om fackföreningarnas kontroll över industrien och... kräver det omedelbara sammankallandet av deputeradekammarerna”.

Det behöver väl icke sägas, att dessa tvenne punkter fullständigt gillades av kommunisterna, vilka då innehade ledningen i det socialistiska partiet och den parlamentariska gruppen.

Genom dessa beslut splittrades arbetareklassens sammanhållning och saboterades den stora strid det italienska proletariatet beredde sig att leverera med så mycken hänförelse. På detta sätt saboterades rörelsen dagen före dess allmänna utveckling, saboterades av en grupp politiker som föregav sig tillvarata arbetareklassens intressen, men i verkligheten förrådde dem i samma ögonblick som massorna befunno sig på marsch för att leverera kapitalismen den avgörande drabbningen.

Det beslut som fattades av den reformistiska landsorganisationens representantskap natten mellan den 11 och 12 september och som avvisade tanken på en expropriativ aktion, representerade icke arbetarmassans vilja. För det förslag som framlades av d’Aragona och som innebar stridens avslutande och återlämnandet av fabriker, röstade endast representanter för 600,000 arbetare, medan 410,000 röstade för en fortsatt kamp till det yttersta och 94,000 avhöllo sig från att rösta. Men det måste här anmärkas, att antalet av alla på klasskampens grund organiserade arbetare i Italien uppgick till omkring 3 miljoner. Omkring två miljoner voro således icke representerade på mötet i Milano, och dessa frånvarande voro till sin stora massa för en expropriativ rörelse. Däröfver bära förklaringarna från järnvägsmännen, hamnarbetarna och U. S. I. ojäviga vittnesbörd. Av tre miljoner organiserade arbetare voro således de två miljonerna utestängda från allt inflytande vid förhandlingarna, och detta i en så ödesdiger och revolutionär epok. En femtedel av den organiserade massan uttalade sig genom sina representanter mot en revolutionär aktion, och denna femtedel, eller rättare deras representanter kallade sig godtyckligt för majoriteten av arbetarna!

I verkligheten hade den reformistiska landsorganisationens konvention inget annat syfte, än det, att till vilket pris som helst förhindra den proletära kampens utveckling och stoppa den i det ögonblick, då den var i färd med att vräka omkull den kapitalistiska regimen. Det var den förut uppgjorda och medvetna plan som uppgjorts av de reformistiska ledarna, vilket d’Aragona senare måste medgiva i yttrandet:

”Det är vår stolthet att ha förhindrat utbrottet av revolutionen, som ytterlighetsmännen hade framprovocerat.”

Det förräderi, som den reformistiska landsorganisationens funktionärskonselj nu begått mot arbetarna gjorde det svårt för U. S. I. att kunna uträtta någonting. Likväl sammankallade den tillsammans med järnvägsmannaförbundet ett sammanträde den 12 september med representanter för alla proletära organisationer för att göra ett sista försök att åstadkomma en överenskommelse om en gemensam aktion för fortsättandet av ockupationsrörelsen över hela Italien. I detta sammanträde deltog förutom representanter för U. S. I. även representanter för järnvägsmannaförbundet, för den reformistiska metallarbetareorganisationen, för transportarbetarna och för den reformistiska landsorganisationen. Dessutom närvaro representanter för de politiska sammanslutningarna: den anarkistiska unionen och det socialistiska partiet, samt några andra organisationer av mindre betydelse.

Med undantag av representanterna för den reformistiska landsorganisationen förklarade sig alla de andra vara ense om nödvändigheten av att utbreda ockupationsrörelsen över hela landet. Den reformistiska landsorganisationens representant förklarade däremot, att denna organisation efter gårdagens beslut, absolut icke kunde delta i en dylik aktion vid sidan av de andra organisationerna, som förordade en kamp till det yttersta.

Under dessa omständigheter ställde sig det socialistiska partiets ledning solidariskt med de fackliga reformisterna och gjorde sig på detta sätt medskyldig i det förräderi dessa begingo mot det kamplystna proletariatet. Det måste anmärkas att det socialistiska partiets ledare redan vid denna tidpunkt kallade sig själva kommunister. Partiets sekreterare, Gennari, var en renodlad kommunist. ”Prawda” i Moskwa måste själv erkänna, att det icke blott var reformisterna som saboterade den italienska revolutionen, utan även kommunisterna, som underkastade sig den reformistiska landsorganisationens beslut.

Representanterna för järnvägsmännens förbund förklarade, att detta var berett att delta i ockupationsrörelsen även mot den reformistiska landsorganisationens beslut om det socialistiska partiet ville delta i rörelsen och bära sin del av ansvaret. Det socialistiska partiets representant vägrade emellertid att ansluta sig.

Arbetarna, som först blivit bedragna av den reformistiska landsorganisationens ledare, men ännu trodde på det revolutionära allvaret hos de kommunistiska cheferna, som stodo i spetsen för det socialistiska partiet, blevo således lurade för andra gången. Dessa arbetare menade, att sedan de reformistiska fackföreningsledarna tydligt visat sin inkompetens, skulle det socialistiska partiet kunna rädda situationen genom att vid sidan av de andra organisationerna ställa sig i spetsen för rörelsen, så mycket mera som det var solida organisationer som förklarade sig beredda till handling, organisationer som behärskade verksamhetsgrenar av vital betydelse för det sociala livet.

Men tillfället ville att kommunisterna hyste samma fördomar som reformisterna. Kommunisterna, som icke voro främmande för värdet av ockupationen av fabrikerna, hejdades av idén att arbetarna icke voro tillräckligt starka för att motstå den statliga motoffensiven, detta på grund av bristande militära förberedelser och bristande beväpning. Det var t. o. m. en av deras representanter från Turin, som utvecklade denna tes på den reformistiska landsorganisationens konferens. De faktiska förhållandena gav dem emellertid orätt.

Arbetsministern, Labriola, en revolutionär socialist som övergått till reformismen, förklarade nämligen i en intervju till "Matin" i Paris, att regeringen var oförmögen till att behärska revolutionen, då den ansåg arbetarna väl beväpnade och oövervinnliga. Och när man några dagar efter återtåget angrep regeringschefen Giolitti i senaten förklarade denne:

"Vet ni i vilken avgrund edert land hade störtat, om jag hade använt mig av den väpnade makten?"

Han, den gamle politikern, som kände proletariatet och sett det i så många bataljer, fällde detta betecknande yttrande, ty han förstod att uppskatta den ekonomiska och insurrektionella kraften hos rörelsen i detta ögonblick.

Statsmännen hade av nödvändighet tvingats att förbliva passiva mot den revolutionära flodvågen som hotade att dränka både tronen, regeringen och hela det gamla kapitalistiska samhället med alla sina privilegier, sina lagar och orättfärdigheter. Men de väntade på räddningen från den reformistiska landsorganisationen. Och de behövde varken vänta länge eller förgäves, ty det var denna organisations sabotage som räddade bourgeoisie, som resignerade inför händelsernas störtvåg. Giolitti själv avlade bekännelse härom inför senaten, sägande:

"Jag hade förtroende till C. G. T. (Den reformistiska landsorganisationen. Översättaren). Ni ser nu att den förtjänade detta förtroende."

I själva verket hade regeringens och bourgeoisieens chefer förstått, att någon annan aktion icke var möjlig emot proletariatet, som var herre över fabrikerna och jorden, över gruvorna och transportmedlen. De sågo sig själva som fångar i sin fästning utan möjlighet att slippa ut ur den. Vad betydde deras polismakt emot några miljoner beväpnade och beslutsamma män under marsch mot friheten?

Händelserna ha dementerat illusionen hos dem som påstå att man för att göra en socialistisk revolution först måste erövra staten för att kunna utfärda dekret genom en arbetarregering. Förhållandena i Italien ha visat, att regeringen är en vanmäktig och onyttig institution när det arbetande folket självt tar samhällets roder i sin hand. Genom besittningstagandet av produktionsmedlen förverkligar revolutionen sig nedifrån och uppåt med en tendens till att undanskaffa statens politiska maskineri och för utnyttjandet av alla de ekonomiska och tekniska krafter, som äro livets grundval. Genom dessa krafter förverkligar revolutionen arbetareklassens mål, som icke består i att byta herrar, utan att befria sig från allt herravälde.

När arbetarna ockuperade fabrikerna hade de beväpnat sig och starkt befäst fabrikerna och voro i stånd att motstå vilken attack som helst så mycket mera som de samtidigt i många fabriker återupptagit krigstidens fabrikation av vapen och sprängämnen för att vara väl beredda till ett effektivt försvar och till och med företaga en offensiv för att med ett slag sätta sig i besittning av alla grenar av industri, transport och handel inom landet, ett besittningstagande som trots allt fortskred dag efter dag utan att stöta på ringaste motstånd från statens och

arbetsköparnas sida intills slutligen den reformistiska landsorganisationens förräderi upplöste allt i villervalla och framkallade ett ärelöst återtåg.

Den tekniska och administrativa organisationen av fabrikerna under ockupationstiden hade utan tvivel en viss karaktär av oförberedhet hur mycket man än från arbetarnas sida förutsett denna ockupation och sökt förbereda den. Man kan därför icke betrakta den, trots allt otillräckligt förberedd tekniska och administrativa organisationen av fabrikerna, som en definitivt ny typ för förvaltning av produktionssystemet under arbetarnas besittande av produktionsmedlen. En ny förvaltningstyp kunde icke utkristalliseras på så kort tid; den måste anstå till en mera efterrevolutionär period.

Likväl bevisar den oförberedda organisationen av fabrikerna under ockupationen vilken fond av praktiskt sunt förnuft och vilken teknisk förmåga arbetareklassen redan är utrustad med, då den under denna korta period förstod att taga itu med och övervinna icke obetydliga hinder, som dels voro arvegods från den kapitalistiska regimen och som dels restes genom fientligheten hos en hel del av teknikerna och affärsledarna, för att icke tala om de svårigheter som uppstodo genom nödvändigheten av väpnat försvar av de fabriker man tagit i besittning.

Ledningen av fabrikerna blev anförtrodd åt ett råd, vilket var sammansatt av representanter från företagets olika avdelningar och verksamhetsgrenar. Dessa representanter valdes bland de i tekniskt avseende mest kompetenta inom syndikaten. Dessa råd togo itu med uppgiften att utse tekniska arbetsledare för de olika avdelningarna och för fabriksverksamheten i sin helhet. I många fabriker kvarstannade en del av den tekniska personalen, ingenjörer, verkmästare och förmän på sina poster, vilket utomordentligt underlättade uppgiften för fabriksrådet.

I de fall där ingenjörer och teknisk ledning fullständigt fattades betjänade sig fabriksrådet av de bästa arbetarnas hjälp, eller av det bistånd som lämnades av ingenjörer från andra fabriker, och härigenom blev det möjligt att låta fabrikerna funktionera regelbundet. Ja, i många fall erhöll man en både bättre och större produktion än förut. Under denna korta period av ockupationen påbörjades till och med arbeten, som aldrig utförts förut, tillverkades stora flygmaskiner av stål och sjösattes skepp, som kunde uppväcka de kompetentas beundran.

Men i allmänhet rådde det en mycket stor brist på tekniker och kontorspersonal. Detta var delvis beroende på den motvilja mot arbetarerörelsen dessa människor hyste men även och framför allt på de kategoriska förbud, som utfärdats av firmorna. Var och en, som vågade fortsätta sitt arbete under ockupationen, hotades med avsked. Och i verkligheten blevo icke få av de tekniker och kontorsanställda, som arbetade under ockupationstiden, sedermera kastade på gatan av arbetsgivarna, så snart dessa åter kommo i besittning av fabrikerna.

Man kunde icke omedelbart tänka på en omorganisation av produktionen, då förhållandena under ockupationsperioden måste få karaktären av ett provisorium, då allt behärskades av själva kampen om arbetsplatsen. Detta slukade allt förstahandsintresse; allt annat som problemet om företagets finansiering och normala fungerande blev med növärdighet ett andrahandsintresse tills vidare. Man gjorde alltså vad kampförhållandena tillstodde och dikterade.

För att försäkra sig om arbetets fortång företog man emellertid överallt en inventering av råvarorna, bränslet och annat som var oundgängligt. Man konstaterade att de stora etablissemangen, i vilka arbetade åtskilliga tusental arbetare, voro försedda med råvaror, kol etc. i överflöd. De övriga verkstäderna, speciellt de små voro även rätt välförsedda i allmänhet. De som voro i saknad erhöillo från de stora företagens välförsedda lager.

Utbytet försiggick antingen med produkt mot produkt eller genom anvisningar i checkar, såsom sed är mellan fabriker under ett och samma företag. De verkstäder, som hade överflöd på kol och brist på gjutjärn eller råjärn, avstodo kol åt de verkstäder som därav hade behov för att i utbyte erhålla järn eller gjutjärn eller annat material.

Råämnen blevo även levererade från stenbrotten (dolomiterna) och gruvorna, vilka likaledes blivit ockuperade av arbetarna, som även togo i besittning många fabriker för kemiska produkter etc.

Transporterna blevo utförda med lastvagnar av olika slag, varpå det fanns ett sådant överflöd efter kriget. Det var icke möjligt att betjäna sig av järnvägarna, vilka äro i statens händer. Detta hade förutsatt att ockupa-

tionsrörelsen hade utbredd sig även till alla transportmedel, vilket den i själva verket stod i begrepp att göra, när det nedriga förrådet från reformister, socialister och kommunister kastades i händelsernas vågskål.

För att möta den bjudande nödvändigheten av att avlöna arbetarna hade man i många fabriker inriktat sig på försäljning av produkterna. Det utsågs bland de mest erfarna arbetarna representanter försedda med prover vilka utbjödo de färdiga produkterna (motorer, färdiga maskiner, verktyg etc.) till andra industrier, affärer, kooperativa företag och enskilda. Men icke i alla etablissement var det möjligt att förfara på detta sätt. Där, vare sig järn eller stål tillverkades och valsades, eller när det byggdes lokomotiv, järnvägsvagnar, skepp och dylikt var en finansiering medelst försäljning av produkterna en omöjlighet emedan de eventuella köparna utgjordes av storkapitalister, redare eller av regeringen själv - parter i denna jättekonflikt, vilka med alla till buds stående medel inriktade sina strävanden på att motarbeta de revolterande arbetarna.

För arbetarna i dylika företag blev det sörjt - åtminstone för det nödortfigaste - på ett eller annat sätt, på det att de skulle kunna vara i stånd att fortsätta arbetet. Det utfärdades *förtroendeanvisningar* förmedelst vilka varje arbetare kunde göra sina inköp, hos den kooperativa konsumtionsföreningen eller hos köpmannen, av levnadsmedel som voro nödvändiga för familjens underhåll. Dessa förtroendeanvisningars inlösning garanterades av Arbetarebörsen (den lokala sammanslutningen av syndikaten på platsen). Detta provisorium fungerade tillfredsställande under ockupationstiden intills förrådet gjorde ett sorgligt slut på denna historiska resning av det italienska industriproletariatet.

Hur länge dröjer det innan de svenska arbetarna pröva den kampform, som slutgiltigt avskaffar den kapitalistiska utsugningen?

Det Anarkistiska Biblioteket

Alibrando Giovanetti
De italienska arbetarnas ockupation av fabrikerna
1925

Federativs förlag : Stockholm 1925

www.anarkistiskabiblioteket.se